

Kalp nedir?

Kalpten maksat, sanevberî (çam kozalağı gibi) bir et parçası değildir. Ancak bir latîfe-i Rabbaniyedir ki mazhar-ı hissiyatı, vicdan; ma'kes-i efkârı, dimağdır.

Kalp dediğimiz şey, sadece maddî bir organ değil; **ilâhî kaynaklı, ince ve manevî bir latifedir (latîfe-i Rabbaniye)**.¹Detaylı izah için

Bu latîfenin iki önemli tezahür yeri vardır:

Vicdan, onun duygularının, sezgilerinin ve hissiyatının ortaya çıktığı merkezdir; yani merhamet, korku, sevgi gibi hisler orada hissedilir.

Dimağ (beyin) ise düşüncelerin, fikirlerin ve idraklerin yansıdığı aynadır; yani o latîfe burada düşünceye dönüşür, akıl ile şekil alır.

Mesela bir insan bir fakiri gördüğünde içinde bir acıma hissi doğar—işte bu, kalbin vicdandaki tecellisidir. Ardından “yardım etmeliyim” diye düşünür—bu da aynı latîfenin dimağdaki yansımasıdır. Yani kalbin hissiyatı vicdanda tezahür eder, fikri ise dimağa yansır. İkisinin de kaynağı aynı: o **latîfe-i Rabbaniyedir**.

Demek ki insanın iç dünyasında his ve düşünce ayrı ayrı yerlerde görünse de, aslında tek bir merkezden beslenir. Bu da kalbin, sadece bir et parçası değil; **insanın manevî hayatını yöneten derin bir latife** olduğunu gösterir.

Vicdan: “Hissiyatın Mazharı” (Tezahür Ettiği Yer)

Latife-i Rabbaniye'nin ürettiği o manevi enerjinin, **duyguya ve sezgiye** dönüştüğü yerdir.

Mazhar: Bir şeyin görüldüğü, açığa çıktığı yerdir aynadır. Kalbin hisleri vicdan aynasında gözükür.

Dimağ “Efkarın Ma'kesi” (Yansıdığı Yer)

Latife-i Rabbaniye'nin ürettiği manevi enerjinin, **fikre ve mantığa** dönüştüğü yerdir.

Ma'kes (Yansıma Yeri): Tıpkı bir aynanın ışığı yansıtması gibi, dimağ da o latif hakikati “düşünce, plan, analiz ve muhakeme” formuna sokar.

Latife-i Rabbaniye (Kalp), bir hakikati “hissettiğinde onu **Vicdana** gönderir, orada o hissi tadarsın. Aynı hakikati “çözmek/anlamak” istediğinde onu **Dimağa** gönderir, orada onun planını/mantığını kurarsın.

Binaenaleyh o latîfe-i Rabbaniyeyi tazammun eden o et parçasına kalp tabirinden şöyle bir letafet çıkıyor ki o latîfe-i Rabbaniyenin insanın maneviyatına yaptığı hizmet, cism-i sanevberînin cesede yaptığı hizmet gibidir. Evet, nasıl ki bütün aktar-ı bedene mâû'l-hayatı neşreden o cism-i sanevberî bir makine-i hayattır ve maddî hayat onun işlemesiyle kaimdir. Sekteye uğradığı zaman ceset de sukuta uğrar.

O manevî kalbin, insanın ruhuna yaptığı hizmet; maddî kalbin bedene yaptığı hizmet gibidir. Nasıl ki cism-i sanevberî dediğimiz kalp, kanı bütün bedene dağıtan bir hayat makinesi olup onun işlemesiyle beden ayakta kalıyorsa; manevî kalp de iman, niyet ve hislerle insanın iç dünyasını besler, ona hayat verir.

Mesela kalp durduğunda beden nasıl çöker, bütün uzuvlar işlevsiz hâle gelirse; manevî kalpteki iman ve nur da zayıfladığında insanın ruh dünyası çöker. Dışarıdan yaşayan bir beden vardır ama iç dünyası karanlık ve dağınıktır. Ama kalp canlıysa, yani imanla işliyorsa, en küçük bir iyilik bile bütün hayata yayılır, insanın sözleri, amelleri ve duyguları anlam kazanır.

Bedeni ayakta tutan kan dolaşımıdır; insanı ayakta tutan ise kalbindeki iman dolaşımıdır.

Kezalik o latîfe-i Rabbaniye, âmâl ve ahval ve maneviyatın heyet-i mecmuasını hakiki bir nur-u hayat ile canlandırır, ışıklandırır; nur-u imanın sönmesiyle mahiyeti, meyyit-i gayr-ı müteharrik gibi bir heykelden ibaret kalır.

O **latîfe-i Rabbaniye**, insanın bütün amellerini, hâllerini ve iç dünyasını **iman nuruyla canlandırır ve aydınlatır**. Yani insanın yaptığı işler, hisleri ve düşünceleri ancak bu nur ile gerçek bir değer kazanır. Nasıl ki güneş ışığı olmadan bir bahçe karanlıkta kalır ve güzelliği görünmez hâle gelirse; iman nuru olmadan da insanın hayatı, içten içe sönük ve anlamsız kalır.

Mesela imanla yapılan küçük bir iyilik bile büyür, derinleşir, ebedî bir değer kazanır. Ama

aynı amel, iman nuru olmadan yapıldığında sadece dıştan bir hareket olarak kalır. Çünkü onu diri tutan ruh yoktur. İşte bu yüzden Üstad, iman nuru sönmüş bir insanı **“hareketsiz bir ceset, bir heykel”** gibi tasvir eder. Dışarıdan canlı görünür; yer, içer, konuşur... ama iç dünyası karanlık, ruhu sönmüş gibidir.

İman, insanın kalbine hayat veren ışıktır. O sönerse, insan yaşayan bir ölü hâline gelir.